

Hospodářská soutěž a její ochrana na území ČR zejména v oblasti známkového práva

Radek Soukup

Bakalářská práce
2005

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Anotace česky

Práce se zabývá problémem hospodářské soutěže a její ochrany na území České republiky, zejména v oblasti známkového práva.

V úvodní části je proveden rozbor a srovnání základních pojmů "hospodářská soutěž" a "nekalá soutěž" z hlediska národní legislativy a je rovněž poukázáno na souvislosti s právem Evropské unie.

Druhá část práce je věnována problematice nekalosoutěžního jednání v oblasti známkového práva a je doplněna rozbohem konkrétních případů řešených jak v oblasti správního řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví tak v soudním řízení.

Anotace ve světovém jazyce

The thesis aims at the problematic of economic competition and the range of its protection in the territory of the Czech Republic, especially in the area of trademark law.

In the first part hereof the author analyzes and compares the terms as "economic competition" and "unfair competition" as viewed by national law. At the same time, the bounds to EC law are also presented.

The second part hereof then targets the problematic of unfair competition in the area of trademark law when it is supplemented by selected case-law, i.e. chosen decisions of Industrial Property Office of the Czech Republic and certain judicial decisions are analyzed.

Děkuji Mgr. Martině Markové, odborné asistentce patentového zástupce a JUDr. Bohumilovi Vránovi, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, cenné rady, poznatky z praxe, připomínky a ochotu a čas, který mi při zpracovávání mé bakalářské práce věnovali.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně, pouze s využitím pramenů v práci uvedených.

V Olomouci 16. května 2005

Radek Soukup v. r.

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY SE VZTAHEM K SOUTĚŽNÍMU PRÁVU	10
1.1 ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	10
1.2 ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ.....	11
2 POJEM HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ.....	13
2.1 DEFINICE DLE ZÁKONA O OCHRANĚ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	13
2.2 DEFINICE DLE OBCHODNÍHO ZÁKONÍKU	14
2.3 ÚČASTNÍCI HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE.....	14
2.4 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ S OHLEDEM NA PRÁVO EVROPSKÉ UNIE	15
3 POJEM NEKALÁ SOUTĚŽ.....	18
3.1 GENERÁLNÍ KLAUZULE.....	18
3.1.1 Klamavá reklama (ustanovení § 45 obchodního zákoníku).....	18
3.1.2 Klamavé označování zboží a služeb (ustanovení § 46 obchodního zákoníku).....	19
3.1.3 Vyvolání nebezpečí záměny (ustanovení § 47 obchodního zákoníku).....	20
3.1.4 Parazitování na pověsti (ustanovení § 48 obchodního zákoníku).....	21
3.1.5 Podplácení (ustanovení § 49 obchodního zákoníku)	22
3.1.6 Zlehčování (ustanovení § 50 obchodního zákoníku)	23
3.1.7 Porušení obchodního tajemství (ustanovení § 51 obchodního zákoníku).....	24
3.1.8 Ohrožování zdraví a životního prostředí (ustanovení § 52 obchodního zákoníku).....	25
4 KOMPARACE PRÁVA NA OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE A PRÁVA PROTI NEKALÉ SOUTĚŽI.....	26
5 PRÁVA K NEHMOTNÝM STATKŮM.....	28
5.1 PRÁVA PRŮMYSLOVÁ – SPOJENÁ S OZNAČOVÁNÍM	29
5.1.1 Obchodní firma	30
5.1.2 Ochranné známky.....	32
Teritoriální hledisko známkové ochrany	34
Formy ochranných známek.....	36
Význam ochranné známky	39

5.1.3	Ochrana označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele	39
6	NEKALÁ SOUTĚŽ V OBLASTI ZNÁMKOVÉHO PRÁVA.....	42
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	48
7	PŘÍKLADY NEKALOSOUTĚŽNÍHO JEDNÁNÍ VE ZNÁMKOVÉM PRÁVU.....	49
	ZÁVĚR.....	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	SEZNAM GRAFŮ	56
	SEZNAM TABULEK.....	57
	SEZNAM PŘÍLOH.....	58

ÚVOD

Pojmy „hospodářská soutěž“ a „nekalá soutěž“ jsou natolik obecné a široké, že i pro samotné odborníky v této oblasti je velmi složité stanovit pravidla, dle kterých se lze řídit či tyto výrazy následně řádně specifikovat a adekvátně komentovat.

Sám výraz „soutěž“ je natolik zlidovělý, že mnoha lidem, ať již jsou podnikateli či nikoliv, připadá až zbytečné se jím zejména v oblasti hospodářské zabývat. Přitom ve vztahu k obchodu a samotnému hospodářství může nabývat tento pojem na zvláštnosti. Dle různých odborných slovníků může jít nejen o společné usilování o ten samý cíl či předmět, ale i o zápas, pod kterým si lze představit v podstatě jakoukoliv činnost v živé přírodě kolem nás. Z toho vyplývá, že hospodářská oblast nemůže být ze spojitosti se soutěží vyloučena.

O soutěži nelze mluvit, pokud vedle sebe stojící subjekty, ať už se jedná o fyzické nebo právnické osoby, nemají vůli k tomu, aby vůči sobě stavěly argumenty či své názory a cíle navzájem. Přitom vlastnost porovnávat se či soutěžit s někým a snažit se někomu dokázat opak či svou pravdu je přirozená pro každého člověka prosazujícího své zájmy vůči někomu jinému.

Moderní tržní hospodářství nemůže existovat bez vytvořeného a ve společnosti vžitého systému mravních zásad tohoto hospodářství, nemá-li vést k zákonu džungle. Jde o základní princip tržních vztahů, který nesmí být opomíjen a je základem práva na ochranu proti nekalé soutěži. [1]

Hospodářskou soutěž je možné zkoumat jak ve vztahu k celému hospodářství, tak ve vztahu k jednotlivému trhu nebo podniku. Přitom je nutné brát ohled na to, jaké zájmy se v těchto segmentech uplatňují. Ty pak řeší k tomu vytvořená právní úprava, v případě hospodářské soutěže je to zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o ochraně hospodářské soutěže“).

Vztah mezi hospodářskou soutěží a trhem jednoho nebo skupiny výrobků je oblastí, kde se na straně jedné střetává zájem státu s individuálním zájmem ovládnout trh či jeho část a na straně druhé se zde ve vzájemných vztazích střetávají soutěžitelé na základě soutěžního jednání, které může být buď schvalováno či nikoliv. Pak je předmětem postihu k tomu účelu vydaná právní úprava, jíž je zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „Obchodní zákoník“), respektive zejména ustanovení jeho § 41 až § 51.

V této bakalářské práci nesoucí název „Hospodářská soutěž a její ochrana na území České republiky, zejména v oblasti známkového práva“ se pokusím v teoretické části za pomoci analytické a komparatistické metody čtenáři přiblížit a seznámit jej se základní literaturou a pojmy užívanými v této oblasti, seznámit jej obecně s pojmem „hospodářská soutěž“, srovnat jej s pojmem „soutěže nekalé“ a v souladu se zásadami zadání následně pak v části praktické na jednotlivých případech poukázat na problémy týkající se uplatňování práv soutěžitelů vůči jejich konkurenci v oblasti hospodářské soutěže a samotného známkového práva.

Cílem této práce pak bude zejména poukázat na vzájemné souvislosti mezi výše zmíněnými oblastmi a právními předpisy v dané oblasti spolupůsobícími. Rovněž bude poukázáno na v dané souvislosti vzniklé rozdíly, překrývání či protiklady, které se mohou v oblasti hospodářské soutěže mezi jednotlivými právními úpravami objevit.

Domnívám se, že v této práci zpracované téma bude pro studenty, kteří budou mít v budoucnu zájem o tuto problematiku, jako studijní materiál přínosné.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY SE VZTAHEM K SOUTĚŽNÍMU PRÁVU

Dohledem nad hospodářskou soutěží a nekalosoutěžním jednáním z pohledu známkového práva se zabývají především dva ústřední orgány státní správy, a to Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Úřad průmyslového vlastnictví.

1.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

V současné době je ochrana hospodářské soutěže v České republice institucionálně zajišťována Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže se sídlem v Brně. Úřad začal pod tímto názvem fungovat od 1. listopadu 1996, přičemž navázal na činnost dřívějšího Ministerstva pro hospodářskou soutěž, jehož kompetence byly v plném rozsahu zachovány.

Působnost Úřadu a postavení jeho předsedy je vymezeno zákonem č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 187/1999 Sb. Úřadu přísluší vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory a vykonávat další působnosti stanovené zvláštními zákony.

Nejvýznamnější povinností Úřadu ve vztahu k vládě ČR je pravidelné předkládání výročních zpráv o činnosti Úřadu. Tyto zprávy jsou předkládány pravidelně od roku 1993 vždy do 30. května a zabývají se legislativní činností Úřadu, činností v oblasti ochrany hospodářské soutěže, stavem soutěžního prostředí na nejvýznamnějších relevantních trzích, činností v oblasti dohledu nad zadáváním veřejných zakázek, žalobami proti rozhodnutím předsedy Úřadu, plněním závazků vyplývajících pro Úřad z Evropské dohody a dalších mezinárodních smluv a spoluprací s ostatními soutěžními Úřady. Výroční zpráva Úřadu a jejímu projednání ve vládě je zpravidla poté věnována zvláštní tisková konference Úřadu.

Významnou prioritou činnosti Úřadu je zajištění transparentnosti rozhodovací činnosti. Opatřením ke zvýšení transparentnosti v činnosti Úřadu je zveřejňování všech pravomocných rozhodnutí jak ve Sbírkách rozhodnutí Úřadu, tak na vlastních internetových stránkách www.compet.cz. Vyjádřením snahy Úřadu o zvýšení transparentnosti jeho činnosti bylo také vypracování Příručky pro podnikatelské subjekty o

kontrole spojování podniků podle zákona o ochraně hospodářské soutěže. Úřad připravuje vydání dalších metodických materiálů, které budou sloužit pro podnikatelskou a právnickou veřejnost. Rovněž žádostem o poskytnutí starších rozhodnutí nebo jiných informativních dokumentů je Úřadem vyhověno.

Ve vztahu k vládě ČR je nutné dále uvést, že Úřad se podílí na činnosti vládou zřízených poradních orgánů nebo ad hoc mezíresortních komisí, ve kterých je možné v kontextu jiných státních politik prosazovat politiku ochrany hospodářské soutěže. Předseda Úřadu se zúčastňuje Výboru vlády pro evropskou integraci, který projednává otázky strategického a koncepčního charakteru související se vstupem ČR do EU. Jako připomínkové místo k privatizačním projektům v rámci dohodovacího řízení privatizační komise Úřad může prosazovat pro-soutěžní principy privatizace.

Vztahy mezi Úřadem a regulačními orgány nejsou v České republice upraveny právními předpisy.

Právní úprava ochrany hospodářské soutěže v České republice vychází ze soutěžního práva v ES, zejména čl. 81 a následující Smlouvy o založení ES. První zmínka o kartelovém právu v českých zemích lze najít v § 4 rakouského koaličního zákona č. 43 z roku 1870, podle něhož neměly právní účinnost úmluvy živnostníků, uzavřené s cílem zvýšit ceny zboží v neprospěch zákazníků.

1.2 Úřad průmyslového vlastnictví

Úřad průmyslového vlastnictví je zákonem č. 21/1993 Sb. zřízen jako ústřední orgán státní správy České republiky se sídlem v Praze. V souladu s působností stanovenou zákonem č. 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, rozhoduje v rámci správního řízení o poskytování ochrany pro širokou škálu práv k tzv. nehmotným statkům, jako jsou výsledky technické tvůrčí činnosti (vynálezy a užité vzory), předměty průmyslového výtvarnictví (průmyslové vzory), jakož i práva na označení (ochranné známky a označení původu). Rozsah předmětů průmyslového vlastnictví se neustále rozšiřuje. Dnes sem patří i konstrukční schémata polovodičových výrobků (tzv. topografie polovodičových výrobků) a další předměty. K jejich konstituování jako předmětu práv průmyslových je povětšinou třeba výroku státního orgánu, který je za takové uzná a ve veřejné sbírce registruje.

Jako orgán veřejné správy je Úřad rovněž gestorem mezinárodních smluv na ochranu průmyslového vlastnictví, jimiž je Česká republika vázána. Do jeho působnosti náleží také podpora rozvoje a ochrany průmyslového vlastnictví. Veškeré základní informace o Úřadu, a to včetně údajů o přístupu k databázím patentových a známkových informací a o správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv jsou zpřístupněna na adrese www.upv.cz

2 POJEM HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Pojem hospodářská soutěž jako takový lze chápat jako „soupeření subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty a dosáhnout tím hospodářského prospěchu“. V dané souvislosti se však nedá říci, že jde o definici v tom nejširším slova smyslu (nejvýstižnější, respektive bezchybnou). Hesla „soutěž“ a „soupeření“ je možno brát jako slova stejného významu, ovšem „soupeření v oblasti hospodářské“ jsou jevy různorodé, v jejichž pozadí lze spatřit hospodářský aspekt.

Pod pojmem „hospodářská soutěž“ není nutno vždy vidět pouze vztah výrobce a obchodníka, poskytovatele služeb a jejich spotřebitele, ale na druhé straně je možné je posuzovat z pohledu vztahu zákazníka vůči dodavateli.

Cílem hospodářské soutěže je většinou dosažení hospodářského prospěchu. Tento však není jejím jediným a nezbytným znakem, když se můžeme setkat i se snahou dosáhnout v soutěži prospěch psychologický.

Jednání v hospodářské soutěži bývá definováno soutěžním záměrem. Ten existuje, pokud jsou specifikovaným jednáním sledovány soutěžní konkurenční cíle na rozdíl od cílů jiných (např. vzdělávacích).

Prakticky žádný právní předpis zabývající se ochranou soutěže soutěž jako takovou nedefinuje. Pokud vůbec obsahuje nějaké úvodní ustanovení, toto má povahu vyhlášení hospodářské politiky, vymezení funkce soutěže a/nebo účelu daného předpisu.

2.1 Definice dle Zákona o ochraně hospodářské soutěže

V návaznosti na výše uvedené se v ustanovení § 1 Zákona o ochraně hospodářské soutěže uvádí, že:

(1) Účelem Zákona o ochraně hospodářské soutěže je ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a výkonů (dále jen „zboží“) proti jejímu omezování, zkreslování nebo vylučování (dále jen „narušování“)

(2) Ochranu hospodářské soutěže proti nekalé soutěži upravují zvláštní předpisy (§ 44 a násl. zákona 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Z toho plyne, že odstavec 2 propojuje tento zákon s obchodním zákoníkem, v němž má své zastřešení spolu s právní úpravou ochrany proti nekalé soutěži.

2.2 Definice dle obchodního zákoníku

Podobně jako v kapitole 2.1 této práce ani obchodní zákoník neuvádí přesnou definici pojmu hospodářská soutěž, když ve svém ustanovení § 41 a násl. se pouze zabývá účastí na hospodářské soutěži a jejím omezováním. Doslovně se zde uvádí, že:

§ 41: *Fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé (dále jen „soutěžitelé“), mají právo svobodně rozvíjet svou činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti; jsou však povinny přitom dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat.*

§ 42: (1) *Zneužitím účasti v hospodářské soutěži je nekalé soutěžní jednání (dále jen „nekalá soutěž“) a nedovolené omezování hospodářské soutěže.*

(2) *Nedovolené omezování hospodářské soutěže upravuje zvláštní zákon.*

2.3 Účastníci hospodářské soutěže

V kapitole 2.2 této práce je uvedena definice účastníků hospodářské soutěže dle obchodního zákoníku. Pro účely úpravy hospodářské soutěže bylo nutno vymezit, kdo může být účastníkem soutěžních vztahů, jestliže má platit, že hospodářské vztahy zahrnují více než jen vztahy obchodněprávní ve smyslu obchodního zákoníku. Proto je právo na účast v hospodářské soutěži konstituováno pro všechny, kdo se jí chtějí a mohou účastnit, tedy jak pro osoby fyzické, právnické, podnikatele i nepodnikající osoby.

Subjekty soutěžněprávních vztahů se mohou stát jen ty osoby, které mají způsobilost k právním úkonům. Ovšem nemusí to být jen osoby mající oprávnění k podnikatelské činnosti. Jsou tím myšlena i různá společenstva a sdružení, např. i podnikatelů, která sama o sobě již nejsou osobami právníckými, ale v jejichž možnostech je soutěž ovlivnit či se chovat v rozporu s dobrými mravy soutěže.

Pro všechny účastníky hospodářské soutěže je v legislativě používána zkratka „soutěžitel“ bez bližší definice pojmu. Je třeba vzít v úvahu, že této zkratky se v obecném smyslu používá i v dalších ustanoveních týkajících se nekalé soutěže. Přitom není

bezpodmínečně nutná existence vztahu mezi účastníky soutěže podnikajícími ve stejném oboru či oboru zaměnitelném. Odpovědnost se může vztahovat i na osoby fyzické či právnické, které soutěžitel použije k nekalosoutěžnímu jednání.

Účastníkům výše uvedená ustanovení ukládají dvě povinnosti. První je při výkonu dané činnosti povinnost dbát jejich právně závazných pravidel a druhou nezneužívat své účasti v soutěži. Pokud by tyto povinnosti účastník soutěže nedodržoval, může být jeho jednání posuzováno jako soutěž nekalá, respektive jako jednání nekalosoutěžní.

2.4 Hospodářská soutěž s ohledem na právo Evropské unie

Systém soutěžního práva Evropské unie vychází ze znění Smlouvy o Evropském společenství (dále ES), kde je toto právo zahrnuto do Hlavy IV, oddílu 1 a 2.

Oddíl 1 se zabývá právem aplikovatelným na podniky, kterých se konkrétně týká

- Článek 81 – zakázané dohody
- Článek 82 – zákaz zneužití dominantního postavení
- Článek 86 – zásady aplikace článků 81-82 na veřejné podniky a podniky s výsadními právy
- Kontrola spojování podniků – na základě článku 308 – Nařízení 139/2004 od 1.5. 2004

Oddíl 2 se zabývá právem aplikovaným na členské státy, a to především s ohledem na

- Článek 87 – zákaz protisoutěžních veřejných podpor
- Článek 88 – řízení o veřejných podporách

Pro dohled nad dodržováním soutěžního práva byla zřízena Komise ES, v níž jsou zastoupeny všechny členské státy, která má značnou rozhodovací pravomoc a která ve svých rozhodnutích využívá

a) primární právo, což jsou články články 81-86 Smlouvy ES, které mají přednost před národním právem, když přímý (bezprostřední účinek) mají články 81 (1) – (2), 82, 86.

b) sekundární právo, pro něž jsou závazná

- Nařízení Rady 1/2003 a 139/2004.
- Nařízení Komise (na základě článku 83 a zmocňovacího nařízení Rady)
- Oznámení a pokyny Komise
- Judikatura Soudního dvora ES a Soudu prvního stupně
- Rozhodovací praxe Komise
- Právní a ekonomická literatura a teorie

Z hlediska vztahů k českému právu mají přímý účinek a závaznost:

- a) Ustanovení Smlouvy ES
- b) Nařízení Rady
- c) Nařízení Komise
- d) Rozhodnutí Komise

a je možné se na ně odvolat před soudy jinými orgány.

Naopak Oznámení Komise a Doporučení Komise jsou pro aplikaci v českém právu formálně nezávazné, je vhodné je brát v úvahu, když hlediska Komise existuje judikatura Evropského soudního dvora, podle níž Komise není oprávněna se od svých doporučení a oznámení odchýlit.

Od 1.5. 2004 je provizorně aplikována Dohoda o zřízení Evropského hospodářského prostoru také v ČR, z čehož plyne, že zde vstoupilo v platnost i Nařízení Rady ES č.3295/94 (ve znění Nařízení Rady č.241/1999) stanovící opatření týkající se vstupu zboží, které porušuje některá práva k duševnímu vlastnictví, do Společenství a jeho vývozu a zpětného vývozu ze Společenství. Přijetím této Dohody, která byla zahrnuta do našeho právního řádu tzv. „protipirátským zákonem“ (Zák. 191/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů) byla učiněna významná opatření s cílem vypořádat se účinně s dovozem padělaného či pirátského zboží a podobnými výrobky, nerespektujícími zákony o autorských, průmyslových a jim podobných právech. Tato právní úprava umožňuje ve spolupráci s celními orgány účinně zabraňovat umísťování padělků na trhu, a to v rámci celého Evropského hospodářského prostoru. S konkrétní realizací tohoto zákona se můžeme setkat nejen při medializovaných kontrolách na tržištích ale rovněž při silničních

kontrolách, kde jsou orgány Celní správy oprávněny kontrolovat obsah nákladů přepravovaného zboží a požadovat prokázání jeho původu.

3 POJEM NEKALÁ SOUTĚŽ

Obchodní zákoník definuje pojem nekalé soutěže ve svém ustanovení § 44 odst. 1 takto:

(1) „Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje“.

Podle tohoto ustanovení je možné určité jednání kvalifikovat jako nekalou soutěž, pokud takové jednání:

- a) se uskutečňuje v hospodářské soutěži
- b) odporuje dobrým mravům soutěže
- c) je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům.

Smysl této úpravy je ten, že určuje takové znaky, které musí být naplněny vždy, aby bylo možné určité jednání kvalifikovat jako nekalou soutěž. Pokud tomu tak není, pak jednání, i když nenáležitě, nelze za nekalou soutěž označit.

Aby bylo možno určité jednání kvalifikovat jako nekalou soutěž, musí být naplněna skutková podstata takového jednání. Jednotlivé skutkové podstaty nekalé soutěže jsou obsahem generální klauzule.

3.1 Generální klauzule

Generální klauzule nám pomáhá interpretovat dílčí skutkové podstaty nekalé soutěže a ty pak následně slouží k obecnější interpretaci generální klauzule jen z části. Generální klauzule tvoří součást obsahu jednotlivých skutkových podstat a musí být brána v úvahu, pokud tyto dílčí skutkové podstaty aplikujeme. Opačná závislost však neplatí.

3.1.1 Klamavá reklama (ustanovení § 45 obchodního zákoníku)

Pokud vyjdeme z definice obchodního zákoníku, pak:

- (1) *Klamavou reklamou je šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamavou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů.*
- (2) *Za šíření údajů se považuje sdělení mluveným nebo psaným slovem, tiskem, vyobrazením, fotografií, rozhlasem, televizí či jiným sdělovacím prostředkem.*
- (3) *Klamavým je i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může uvést v omyl. [3]*

Tato skutková podstata patří v nekalé soutěži k těm nejčastěji využívaným. Etolog Richard Dawkins tvrdí: „Kdykoliv se vyvine nějaký způsob komunikace, vyvstane vždy nebezpečí, že jej někdo zneužije ke svým cílům...“ [2]. Klamat někoho určitým způsobem je pro člověka věcí přirozenou, je možné tak získat výhodu oproti konkurenci. Ovšem u člověka se vyvinula i schopnost takové jednání trestat. Soutěžní praktiky tohoto druhu se vyplatí využívat pouze těm, kteří velmi často mění místo, kde takové praktiky využívají. Postupem času se ukázalo, že pro účastníky komunikace je lepší pracovat společně a dosahovat vytyčených cílů, než jít navzájem proti sobě. Obě strany tak mají větší šanci na „přežití“ ve stejném podnikatelském prostoru.

Za klamavou reklamu, pokud bychom se doslovně drželi zákona, by však mohlo být považováno i šíření nesprávných, očeňujících informací o cizím podniku, jeho výrobcích a službách, přičemž by se mohlo jednat o podnik soutěžitele. Je možné tak naplnit i skutkovou podstatu tak zvané „srovnávací kritizující reklamy“ (§ 50a obchodního zákoníku), jež je v současnosti přípustná na území celé EU a v USA.

3.1.2 Klamavé označování zboží a služeb (ustanovení § 46 obchodního zákoníku)

V obchodním zákoníku se mimo jiné uvádí, že:

- (1) *Klamavým označením zboží a služeb je každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby*

pocházejí z určitého státu, určité oblasti či místa nebo od určitého výrobce, anebo že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost. Nerozhodné je, zda označení bylo uvedeno bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod. Rovněž je nerozhodné, zda ke klamavému označení došlo přímo nebo nepřímo a jakým prostředkem se tak stalo. Ustanovení § 45 odst.3 platí obdobně.

- (2) *Klamavým označením je i takové nesprávné označení zboží nebo služeb, k němuž je připojen dodatek sloužící k odlišení od pravého původu, jako je „druh“, „typ“, „způsob“ a označení je přesto způsobilé vyvolat o původu nebo povaze zboží či služeb mylnou domněnku. [3]*

Používání různých značek, symbolů a pojmenování se stává stále více používaným způsobem komunikace. Je to způsobeno stále vyšším tempem života, přechodem na nové a kvalitnější technologie a do určité míry i pohodlností.

Symbols a značky užívané k označení produktů nemusí přesně vyjadřovat jejich podstatu a proto je možné díky nim spotřebitele oklamat stejně tak lehce, jako prostřednictvím různých reklamních sloganů a jiných slovních vyjádření.

Je možné i to, že pokud autor sdělení „zakóduje“ svou myšlenku do značky a příjemce ji po obdržení převede do vlastních myšlenek a nepochopí ji, může i takto dojít k záměrnému klamání či přinejmenším k nedorozumění a vyvození špatných či nežádoucích závěrů.

V komunikaci při obchodním styku není směrodatné, co daným označením chtěl sdělit jeho autor, ale jak toto dané sdělení pochopí samotný spotřebitel.

3.1.3 Vyvolání nebezpečí záměny (ustanovení § 47 obchodního zákoníku)

Vyvoláním nebezpečí záměny je dle obchodního zákoníku chápáno zejména:

- (1) *užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem,*
- (2) *užití zvláštních označení podniku nebo zvláštních označení či úpravy výrobků, výkonů anebo obchodních materiálů podniku, které v zákaznických kruzích platí*

pro určitý podnik nebo závod za příznačné (např. i označení obalů, tiskopisů, katalogů, reklamních prostředků),

- (3) *napodobení cizích výrobků, jejich obalů nebo výkonů, ledaže by šlo o napodobení v prvcích, které jsou již z povahy výrobku funkčně, technicky nebo esteticky předurčeny, a napodobitel učinil veškerá opatření, která od něho lze požadovat, aby nebezpečí záměny vyloučil nebo alespoň podstatně omezil, pokud jsou tato jednání způsobilá vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením nebo výrobky anebo výkony jiného soutěžitele.* [3]

K naplnění dílčích skutkových podstat upravených v ustanovení § 47 obchodního zákoníku zákon nevyžaduje zavinění v žádné z jeho forem. Ten, kdo se „dopouští“ jednání způsobilých vyvolat nebezpečí záměny, nemusí tento cíl chtít dosáhnout ani si takové možnosti nemusí být vědom. Taktéž není nutné, aby ten kdo nebezpečí záměny vyvolává, tímto vlastní prospěch sledoval. Úplně stačí, pokud bude splněna pouze jedna jediná obecná podmínka nekalé soutěže, a to „*způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům*“ [2].

Zjištění, zda došlo k nebezpečí záměny nebo ne, BUDE VŽDY záležet na okolnostech konkrétního případu a úsudku soudu.

3.1.4 Parazitování na pověsti (ustanovení § 48 obchodního zákoníku)

V § 48 obchodního zákoníku je skutková podstata definována takto:

Parazitováním je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl. [3]

Svou podstatou tyto postupy postihují i další specifické podstaty nekalosoutěžního jednání. Jsou jimi ustanovení § 46 obchodního zákoníku (klamavé označení zboží a služeb) a § 47 obchodního zákoníku (vyvolání nebezpečí záměny). V těchto jednotlivých případech musí být zřetelný znak klamavosti či zaměnitelnosti.

Tendence „žít na úkor druhého“ patří k jednoduchým a proto rozšířeným způsobům, jakými se dá dosáhnout výhodného poměru mezi vynaloženou námahou a získanými užitky.

Pod pojmem „hospodářské parazitování“ je možné rozumět snahu „přiživovat se“ na výsledcích práce jiného subjektu, tímto způsobem šetřit a získat více, než je ve vlastních schopnostech a možnostech. Jedná se zde o jeden z nejčastěji používaných způsobů, jak dosáhnout lepšího poměru mezi „vstupy“ a „výstupy“ v hospodářské činnosti.

3.1.5 Podplácení (ustanovení § 49 obchodního zákoníku)

Podplácením ve smyslu obchodního zákoníku je jednání, kdy :

- a) *soutěžitel osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele nebo je v pracovním či jiném obdobném poměru k jinému soutěžiteli, přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či poskytne jakýkoliv prospěch za tím účelem, aby jejím nekalým postupem docílil na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži, anebo*
- b) *osoba uvedená v písmenu a) přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme za stejným účelem jakýkoliv prospěch. [3]*

Podplácení jako jedna ze skutkových podstat nekalosoutěžního jednání uvedená v obchodním zákoníku je považováno za soukromoprávní delikt. Podplácející se snaží svým jednáním docílit předstihu v hospodářské soutěži oproti ostatním. Nejčastěji může jít o získání určité zakázky. Dá se jím však usilovat i o lepší soutěžní podmínky či výhody (tím je myšleno získání výhodnějších smluvních podmínek, nižších cen nájemného, dosažení rychlejšího způsobu placení apod.).

Podplácejícím dle obchodního zákoníku je hospodářský soutěžitel. Jedná se zde jak o fyzickou, tak o právnickou osobu, které však vždy jsou v pozici hospodářského soutěžitele. Subjektem podpláceným mohou být osoby fyzické, jež se mohou podílet na tvorbě hospodářského rozhodnutí jiného subjektu. Nemusí se zde jednat pouze o osoby, které jsou členem statutárního orgánu, mohou to být též obyčejní lidé, nejčastěji řadoví pracovníci, v jejichž možnostech je určité dané hospodářské rozhodnutí ovlivnit.

Je nutné uvědomit si, že NE VŠECHNY přijaté dary musí být v okamžiku předání považovány za úplatek. Při obchodním styku je běžné obdarovat protistranu různými pozornostmi ve formě diářů, kalendářů, propisek a dalších reklamních předmětů. Tyto však nemohou hospodářské rozhodnutí ovlivnit. Jistě že záleží na tom, v jaké situaci, hodnotě a rozsahu je dar či pozornost předávána i na partnerech, mezi nimiž k tomuto předání dochází.

3.1.6 Zlehčování (ustanovení § 50 obchodního zákoníku)

V § 50 obchodního zákoníku je uvedeno že:

- (1) Zlehčováním je jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu.*
- (2) Zlehčováním je i uvedení a rozšiřování pravdivých údajů o poměrech, výrobcích či výkonech jiného soutěžitele, pokud jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu. Nekalou soutěží však není, byl-li soutěžitel k takovému jednání okolnostmi donucen (oprávněná obrana). [3]*

Hodnota rozdílných lidských výkonů bývá obtížně stanovitelná. Většina soutěžitelů se snaží získat lepší pozici na trhu vůči ostatním tak, že upozorňují své okolí na slabá místa své konkurence.

Stejně tak nepřekvapuje reakce postižených soutěžitelů, kterým takové jednání protistrany způsobí potíže jak ekonomického tak psychologického rázu (bývá dotčena jejich sebeúcta).

Zákaz zlehčování (snižování, očerňování) soutěžitele patří k typickým skutkovým podstatám nekalé soutěže. Díky němu se chrání nejen soutěžitelé a spotřebitelé samotní, zajišťuje se jím i celková kultura soutěže do té míry, aby nedošlo k porušení pravidel soutěžních mravů.

3.1.7 Porušení obchodního tajemství (ustanovení § 51 obchodního zákoníku)

Pokud vyjdeme z obchodního zákoníku, pak:

Porušováním obchodního tajemství je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství (§17), které může být využito v soutěži a o němž se dozvěděl:

- a) tím, že mu tajemství bylo svěřeno nebo jinak se stalo přístupným (např. z technických předloh, návodů, výkresů, modelů, vzorů) na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán,*
- b) vlastním nebo cizím jednáním přičícím se zákonu. [3]*

Je jisté, že míra odlišení od našich konkurentů nám pomůže být lepším v hospodářské soutěži. Co se zmíněného předstihu týče, lze ho považovat za předstih soutěžní. Ten bude trvat do té doby, pokud soutěžitel bude disponovat určitými informacemi a díky nim se mu bude dařit.

Důležité je, aby si tyto informace soutěžitel před ostatními soutěžícími subjekty chránil. K tomu je možné využít různých druhů průmyslově právní ochrany, jako jsou u konstrukčních řešení přihlášky vynálezů s žádostí o udělení patentu či přihlášky užitečných vzorů a u designových řešení přihlášky průmyslových vzorů.

Právní úprava průmyslových práv není nepřekonatelná a je nutné chránit samotnou podstatu informace, jež bývá označována za výrobní, podnikové či obchodní tajemství, u níž se celosvětově používá výraz „know-how“. Jestliže se soutěžiteli daří důsledně chránit svoje know-how, je to ten nejlepší předpoklad k dosažení úspěchu v hospodářské soutěži.

Vzhledem k tomu, že lidé sledují nejčastěji ve svém konání vlastní zájmy a především svůj prospěch, musí těm poznatkům, které jsou využitelné, ovšem fakticky nijak chránitelné, poskytnout ochranu stát. Zneužití takovýchto poznatků či informací by mohlo výrazně poškodit hospodářství dané ekonomiky.

3.1.8 Ohrožování zdraví a životního prostředí (ustanovení § 52 obchodního zákoníku)

V obchodním zákoníku je doslovně uvedeno, že:

Ohrožováním zdraví a životního prostředí je jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobky nebo provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví anebo životního prostředí chráněné zákonem, aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů. [3]

Snaha dosáhnout úspěchu v hospodářské soutěži se velmi často uskutečňuje na úkor lidského zdraví. Přitom nezáleží na tom, zda se bude jednat o oblast hospodářskou (např. „sebevykořisťování“ drobných živnostníků), či oblast sportovní (zdraví ohrožující doping). Pokud se lidé nebojí často i obětovat své zdraví, tím spíše jim nebude vadit obětování zdraví těch ostatních (jejich konkurence).

„Takový způsob počínání se může projevovat i žitím na úkor budoucích generací.“ [2]. V současné době je častým jevem, jak lidé prahnoucí po soutěžním úspěchu ohrožují nejen přírodní podmínky lidské existence, ale i vlastní potomstvo.

4 KOMPARACE PRÁVA NA OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE A PRÁVA PROTI NEKALÉ SOUTĚŽI

Právní normou vytvářející základ hospodářské soutěže a taktéž soutěže nekalé je ustanovení § 41 obchodního zákoníku, na který navazuje ustanovení rozdělující soutěžní právo na:

- a) nekalou soutěž a
- b) nedovolené omezování hospodářské soutěže.

Obchodní zákoník zde odkazuje na Zákon o ochraně hospodářské soutěže.

Stojí tu tedy vedle sebe dvě právní úpravy soutěžního práva. První je protikartelové právo bránící hospodářskou soutěž proti jejímu omezování a druhou je právo proti nekalé soutěži, kterému jde především o kvalitu soutěže samotné, zvláště pak o vzájemné vztahy mezi soutěžiteli.

Jako základní dělení ochrany soutěžního práva je možné uvést:

- a) ochranu existenční (Zákon na ochranu hospodářské soutěže)
- b) ochranu kvalitní (právo nekalé soutěže, obchodní zákoník).

Společným znakem těchto dvou výše uvedených oblastí je ochrana hospodářské soutěže. Vzájemně se v některých skutkových podstatách překrývají a navzájem se nevylučují. Ovšem jejich disciplinární povaha je rozdílná, a to veřejnoprávní u práva na ochranu hospodářské soutěže a soukromoprávní u práva na ochranu proti nekalé soutěži. Rozdíl je tedy v předmětu poskytování právní ochrany.

Odlišné jsou zejména jejich aspekty v mezinárodním měřítku. Právo na ochranu proti nekalé soutěži je založeno na tzv. „Pařížské unijní úmluvě“ z roku 1883 kodifikované vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 64/1975 o Pařížské úmluvě na ochranu

průmyslového vlastnictví, což je mnohostranná mezinárodní úmluva na ochranu průmyslových práv. Podle této úmluvy je nekalou soutěží „každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo obchodě“[1]. Dle tohoto ustanovení jsou podepsané státy zavázány poskytnout dostatečnou a účinnou ochranu proti nekalé soutěži všem příslušníkům členských států, a to v rámci svého národního práva.

Právo na ochranu hospodářské soutěže se do této chvíle mezinárodní úpravy zatím nedočkal. Důvodem je jeho veřejnoprávní povaha a také hospodářská úroveň jednotlivých států.

5 PRÁVA K NEHMOTNÝM STATKŮM

Ve shora uvedených kapitolách této práce bylo jejím čtenářům v obecné a spíše teoretické rovině nastíněno, co termíny soutěž, soutěžení, hospodářská soutěž jsou a rovněž bylo poukázáno na příklady tzv. soutěže nezdravé (nekalé) definované v obchodním zákoníku.

Jedním ze shora uvedených příkladů nekalé soutěže pak bylo i klamavé označování výrobků a služeb, parazitování na pověsti, porušování obchodního tajemství nebo i klamavá reklama.

V návaznosti na shora uvedené je pak možno konstatovat, že jak obchodní firma podniku, jeho pověst, obchodní tajemství, stejně jako další obdobné instituty s podnikem vždy nerozlučně spojené, jsou jednak nehmotnými statky, jednak i duševním vlastnictvím. Je však čtenářům známo, co to duševní vlastnictví je a co je definováno jako jeho předmět? Této problematice budou věnovány níže uvedené kapitoly této práce.

Předmětem duševního vlastnictví jsou nehmotné statky, zejména výsledky tvůrčí činnosti lidí a jejich intelektu. Nemusí mít pouze materiální podobu, úplně postačí, pokud budou vnímatelné smysly (např. divadelní dílo). Jako takový může být nehmotný statek používán kdekoliv, kdykoliv a neomezeně kýmkoliv na světě, aniž by utrpěla jeho podstata či funkce. Tento princip práv k nehmotným statkům nazýváme potenciální ubikvitou.

Práva k nehmotným statkům jsou tvořena:

- všeobecnými právy osobnostními,
- právem autorským a právy jemu příbuznými,
- právy průmyslovými.

Průmyslová práva jsou dále členěna na dvě hlavní podskupiny:

- práva k výsledkům tvůrčí a duševní činnosti
 - ◆ práva k vynálezům a zlepšovacím návrhům (zákon č. 527/1990 Sb.)

- ◆ práva k průmyslovým vzorům (zákon č. 207/2000 Sb.)
- ◆ zvláštní práva průmyslověprávní povahy (nové způsoby prevence, diagnostiky léčení lidí, ochrany rostlin proti škůdcům a chorobám, nové rostlinné odrůdy a plemena zvířat)
- práva spojená s označováním
 - ◆ právo k obchodní firmě
 - ◆ právo k ochranné známce
 - ◆ právo k označení původu a zeměpisných označení

Práva spojená s označováním jsou upravena zákony:

č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů

č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona ochrany spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Za další předměty průmyslových práv a předměty jiného duševního vlastnictví, které nejsou v České republice chráněny, lze považovat know-how, zkušenosti, dovednosti, technické a technologické znalosti a vlastní podnikové technické normy.

Je třeba zdůraznit, že průmyslové vlastnictví zahrnuje především výtvoř lidského intelektu samy o sobě, mezi něž je možné zařadit například vynález, užitný nebo průmyslový vzor, ale také zeměpisná označení výrobků nebo služeb určené k bližší specifikaci jejich původu.

5.1 Práva průmyslová – spojená s označováním

Jak již bylo popsáno výše, práva na označení, mezi která řadíme ochranné známky, obchodní firmu a zeměpisná označení původu výrobků, jsou samostatnou částí práv k nehmotným statkům. Nehmotné statky mají řadu určujících znaků, jimiž se odlišují od statků hmotných.

Zatímco u práv duševního vlastnictví není nutná pouze jejich hmotná podoba, u práv na označení naopak nutná je, čímž se od jiných nehmotných statků liší.

5.1.1 Obchodní firma

Jako jediné z práv na označení je obchodní firma kodifikována zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů. Obchodní firma je označením obligatorním a má bezprostřední vztah k podnikateli samotnému.

Obchodní zákoník ve znění své novely č. 501/2001 Sb. již nezná v roce 1991 zavedený pojem „obchodní jméno“, ale v současnosti již používá pojmu „obchodní firma“, který se již delší dobu běžně používá v obchodní praxi nejen v regionu střední Evropy, ale například i v Rusku.

Díky této změně dochází ke sjednocení pojmosloví českého a evropského práva. Pojem „obchodní firma“ je významově užší než pojem „obchodní jméno“, který svým příliš širokým významem ztrácel význam a racionální smysl.

Pojem „obchodní firma“ je v § 8 odst.1 obchodního zákoníku vymezen jako „název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku a pod kterým je povinen činit veškeré právní úkony“.

Obchodní firmou se rozumí označení každého podnikatele (soutěžitele), protože jen pod tímto jménem provádí právní úkony týkající se jeho podnikatelské činnosti, která je definovaná v § 2 odst.1 obchodního zákoníku. Mezi ně se počítá vstupování do právních a závazkových vztahů, jednání se soudy a správními orgány. Též může pod tímto jménem žalovat a být žalován a je na jeho základě identifikován [1 s. 11].

Výše zmíněná právní úprava se vztahuje pouze na podnikatele (právnícké i fyzické osoby) zapsané do obchodního rejstříku. Tato ustanovení se nevztahují na podnikatele v obchodním rejstříku nezapsaného, který podniká například dle živnostenského zákona.

Podstatné náležitosti obchodní firmy jsou určeny zákonem a to podle toho, zda se jedná o podnikatele fyzickou osobu, či podnikatele jako osobu právnickou. V případě prvním je to jméno a příjmení a v případě druhém název, pod nímž je právnická osoba zapsána v obchodním rejstříku, a dále pak označení právní formy této právnické osoby. Splnění výše uvedeného neznamena, že daný subjekt nemůže ke své identifikaci ve vztahu

ke konkurenci užívat i jiného názvu. Tak činit může s omezením, že tímto dalším názvem se nemůže podepisovat.

Jako identifikační znak podnikatele musí obchodní jméno vyhovět ještě dalším požadavkům, především musí být pravdivé a nezaměnitelné, což znamená, že dojde-li u k jakékoliv změně u podnikatelského subjektu dotýkající se jeho obchodní firmy a má vliv na to, co samo o sobě vyjadřuje, musí se tato změna u obchodní firmy viditelně projevit. U právnické osoby se tak děje zápisem do obchodního rejstříku.

Obchodní firmou fyzické osoby zapsané do obchodního rejstříku je, jak již bylo napsáno výše, vždy její jméno a příjmení. Navíc ještě může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele či druh podnikání od konkurence. Dodatek existuje osobní a věcný. Osobním dodatkem může být například „syn“ nebo „mladší“, věcným pak „stolař“ či „zámečník“. Je možné použít i smíšený nebo fantazijní dodatek.

Pokud by mělo dojít k tomu, že dva podnikatelé budou mít stejnou obchodní firmu, jejich dostatečným rozlišovacím znakem je označení jiného místa podnikání. Pokud by však působili ve stejném místě podnikání, musí být jejich obchodní firmy dostatečně rozlišeny doplňujícím dodatkem.

Co se týče firmy právnické osoby, její struktura zůstává v souladu s v současnosti platnou právní úpravou stejná. Obchodní firma právnické osoby musí povinně obsahovat dodatek označující její právní formu. Tento (dodatek) má zákonem přesně stanoveno, jak má být vyjádřen tak, aby nemohlo dojít při jeho formulaci k chybě. Veřejná obchodní společnost smí užívat zkratku „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“, komanditní společnost „kom. spol.“ nebo „k. s.“, akciová společnost „a. s.“ a společnost s ručením omezeným zkratku „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“. Je důležité dodat, že pokud jsou dané firmy zapsány v obchodním rejstříku se zkratkou jejich právní formy v určité podobě, NENÍ již možné používat v názvu obchodní firmy zkratku ve formě jiné či v plném znění dodatku o právní formě obchodní firmy.

Co se týče tvorby obchodní firmy, zákon neklade žádné omezení. Obchodní firma právnické osoby se skládá z firemního kmene, jež je možné rozlišit na osobní, věcný, fantazijní nebo smíšený a jeho volba plně závisí na vůli zakladatelů. Obchodní firma by měla být samozřejmě volena tak, aby co nejlépe vystihovala charakter obchodní společnosti a v žádném případě nesmí být zaměnitelná s firmou jinou a nesmí působit

klamavě, přičemž ona klamavost se týká všech vztahů bez ohledu na to, zda mají či nemají soutěžní povahu.

Obchodní firmě je obchodním zákoníkem zaručena ochrana dvojího druhu. Je to ochrana absolutní (dle obchodního zákoníku) a relativní v rámci ochrany proti nekalé soutěži. Obou dvou výše zmíněných druhů ochrany může využít každý, kdo byl neoprávněným užíváním firmy dotčen a má právo domáhat se vůči neoprávněnému uživateli zdržení se takového jednání. Pokud navíc podnikateli vznikla neoprávněným užitím jeho obchodní firmy škoda, má právo domáhat se dle § 373 a násl. obchodního zákoníku jejího nahrazení. Smí též žádat o zveřejnění rozsudku.

Ustanovení o obchodní firmě se týkají i zahraničních osob podnikajících na území České republiky, protože dle § 21 odst.1 Obchodního zákoníku podléhají v otázce obchodní firmy stejnému režimu jako osoby české.

5.1.2 Ochrané známky

Oblast ochranných známek je na mezinárodní úrovni upravena od roku 1883 shora již uvedenou Pařížskou unijní úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví. Jejími členy jsou téměř všechny významné státy včetně ČR a jejich národní zákony nacházejí základ v této úmluvě.

České známkové právo je pak upraveno zejména zákonem č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon o ochranných známkách“) a prováděcí vyhláškou Úřadu průmyslového vlastnictví č. 97/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Prováděcí vyhláška“). Výše uvedené předpisy jsou platné a účinné od 1. dubna 2004, respektive od 1. května 2004, a nahradily dříve platný zákon a vyhlášku z roku 1995.

Definice ochranné známky je obsažena v ustanovení § 1 Zákona o ochranných známkách, kde je uvedeno:

Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoli označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud se toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby. [4]

Na základě výše uvedeného tvrzení je možné na základě formálního řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví do rejstříku ochranných známek zapsat označení, která jsou:

- **graficky znázornitelná a vnímatelná zrakem** (zákon nechrání označení zvuková a čichová),
- **určená k rozlišení výrobků či služeb** pocházejících od různých, a to i nepodnikajících subjektů

Ochranná známka plní níže vyjmenované funkce:

- a) rozlišovací funkce – odlišit stejný produkt pocházející od různých poskytovatelů
- b) identifikační funkce – je sledován trh, kvalita výroby a úroveň konkurence
- c) ochranná funkce – znamená označení výrobku určitou značkou a zajišťuje majiteli výlučnost v jejím užívání
- d) garanční funkce – zajišťuje u výrobků stanovené parametry
- e) stimulační funkce – nutí výrobce dodržovat zavedenou jakost a vzhled.
- f) propagační funkce – umožňuje dostat produkt do povědomí veřejnosti
- g) psychologická funkce – snaží se ovlivnit co největší počet zákazníků
- h) regulační funkce – zajištění odbytu se projeví v množství výroby a příjmech podniku
- i) soutěžní funkce – díky ní se snaží firma produkt prosadit jak na domácím, tak zahraničním trhu.

Ochranné známky lze dělit podle různých hledisek, a to:

- a) dle právního účinku na *zapsané* a *nezapsané*,
- b) dle oboru podnikání na *výrobní*, *obchodní* a *známky služeb*,

- c) dle jejich vnější podoby na *slovní, obrazové, kombinované, prostorové, číselné a jiným způsobem vyjádřené a vnímatelné*, což jsou tzv. “formy” ochranných známek
- d) podle barvy provedení na *černobílé a barevné*,
- e) dle užívání na *užívané, neužívané, defenzivní a zásobní*,
- f) podle místa zápisu na *národní a zahraniční*,
- g) dle účinku přihlášky na známky *přihlášené k zápisu jednotlivě a nebo společně*,
- h) dle doby vzniku práva ke známce na *mladší a starší*,
- i) podle osoby vlastníka na známky *individuální a kolektivní*,
- j) dle významu na známky *běžné a všeobecně známé*. [5]

Není účelem této práce rozebírat detailně všechna hlediska dělení ochranných známek, a proto budou blíže rozebrány pouze teritoriální hledisko známkové ochrany a formy ochranných známek.

Teritoriální hledisko známkové ochrany

Průmyslová revoluce a mnohé další společenské změny v druhé polovině 19. století měly za následek obrovský rozvoj v oblasti průmyslu, vědy a techniky. V této době však měla veškerá ochrana týkající se předmětů duševního vlastnictví vnitrostátní, někdy dokonce pouze regionální charakter. Bylo tedy třeba konstituovat nadnárodní regulativy, které by mohly rozvoj průmyslu, vědy a techniky a s nimi související mezinárodní obchod řídit.

Vše výše uvedené mělo za následek uzavření takových mezinárodních dohod, jako je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883 (dále jen „*Pařížská unijní úmluva*“) nebo Madridská dohoda o mezinárodním zápisu obchodních nebo továrních známek (dále jen „*Madridská dohoda*“) a Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží v roce 1891. Tyto dohody však byly zaměřeny především na to, aby měli majitelé nehmotných statků, tedy i ochranných známek, srovnatelné postavení v různých zemích [5 s. 15]

Je ovšem samozřejmostí, že vzhledem ke stále rostoucímu pokroku a globalizaci byly tyto dohody mnohokrát revidovány a že byly následně uzavírány i dohody na základě požadavků mezinárodního obchodu.

Jako typický příklad důsledku vlivu mezinárodního obchodu rozšiřujícího se i za hranice Evropy na celosvětový vývoj v oblasti ochranných známek je možno uvést Protokol k Madridské dohodě a Smlouvu o známkovém právu. [6]

Zásadní význam v oblasti mezinárodního obchodu má také Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (*Trade Related Intellectual Property Rights – TRIPS*) z roku 1994, která tvoří nedílnou součást smluvních závazků členů Světové obchodní organizace (*WTO*), mezi něž patří i Česká republika. Tato dohoda vychází z předpokladu, že ochrana práv duševního vlastnictví, k nimž průmyslová práva a tedy i ochranné známky neodmyslitelně patří, je základní podmínkou mezinárodního obchodu bez překážek.

Celosvětový systém ochranných známek byl však založen především výše uvedenou Pařížskou unijní úmluvou, Madridskou dohodou a Protokolem k této dohodě, Smlouvou o právu známkovém a dále pak dosud neuvedenými dohodami, týkajícími se třídění ochranných známek, jmenovitě Vídeňskou dohodou o mezinárodním třídění obrazových prvků ochranných známek a Niceskou dohodou o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu ochranných známek.

Tyto multilaterální dohody jednak harmonizovaly světovou legislativu v oblasti známkového práva, ale obsahují navíc i integrační prvky.

Madridská dohoda spolu s Protokolem umožnila přihlašovatelům ze smluvních států, aby získali ochranu pro své ochranné známky v ostatních smluvních státech formou jediného tak zvaného mezinárodního zápisu. Bylo také vytvořeno centrální podací, průzkumové a registrační místo pro ochranné známky v Mezinárodním úřadu při Světové organizaci duševního vlastnictví v Ženevě (*WIPO / OMPI*).

Nářízením Rady ES ze dne 20. prosince 1993 č. 40/1994, které bylo následně změněno a doplněno Nařízením Rady ES č. 3288/1994 ze dne 22. prosince 1994 a poté Nařízením Rady ES č. 1992/2003 ze dne 27. října 2003, byl koncipován systém ochranných známek Společenství.

To ovšem neznamená, že přihlašovatelé nemohou podat přihlášku ochranné známky přímo u zápisného úřadu některého státu, který ji poté zapíše do svého rejstříku. Pro tento způsob přihlašování do zahraničí se vžil název přihlašování tzv. národní cestou.

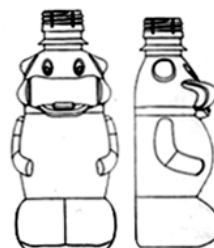
Formy ochranných známek

Jak již bylo uvedeno výše, ochranná známka může být přihlášena v různých formách. Těmito formami mohou být zejména známky :

- a) **slovní** - sestává z jednoho nebo více slov nebo souhrnu písmen, které lze za slovo považovat. Toto slovo musí být vyslovitelné a musí mít rozlišovací způsobilost. Slovní ochranná známka by měla být pokud možno krátká, zvučná a snadno zapamatovatelná. Může být provedena standardním nebo graficky upraveným písmem (viz např. slovní ochranná známka „**ŠKODA**“, s číslem spisu O-7489).
- b) **obrazová** - je označení utvořené z realistického nebo abstraktního zobrazení lidí, ptáků, zvířat, věcí, různých symbolů nebo jiných obrazových motivů. Může být jednoduchá, složitá, barevná, černobílá, musí však splňovat požadavek rozlišovací způsobilosti. Aby obrazová známka plnila své poslání, musí být jednoduchá, estetická a působivá (jako příklad je možné uvést obrazovou známku ŠKODA, vedenou pod číslem spisu O-7488).

- c) **prostorová** - je označení, které je tvořeno trojrozměrným (plastickým) vyobrazením. Předmětem ochrany může být zvláštní tvar výrobků, například tvary mýdla, nebo jeho obaly, jako jsou lahve, krabice, flakony, což prezentují např. dvě níže uvedené ochranné známky.

č. spisu O-164547

č. spisu O-172208

- d) **kombinovaná** - je označení, v němž je spojen prvek slovní s prvkem obrazovým, příp. prostorovým v jeden celek. Obrázek i slovo by na sebe měly smyslově navazovat, není to však podmínkou. Kombinované ochranné známky v současné době v podávaných přihláškách převažují. Typickým příkladem takového označení, které bylo do rejstříku ochranných známek zapsáno je mimo jiné i kombinovaná ochranná známka „**ŠKODA**“, č. spisu O-7487, do rejstříku ochranných známek zapsaná dne 26. 06. 1956.

Mezi zvláštní formy ochranných známek, které podle českého Zákona o ochranných známkách chránit nelze, je možno považovat i níže uvedené ochranné známky Evropského Společenství (CTM – Community Trade Mark). Jsou jimi zejména tyto příklady:

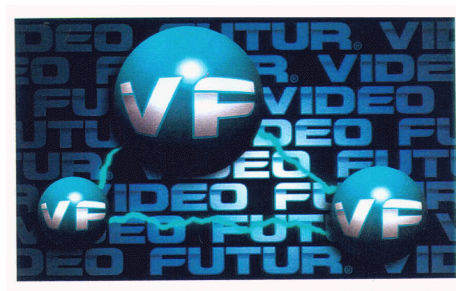
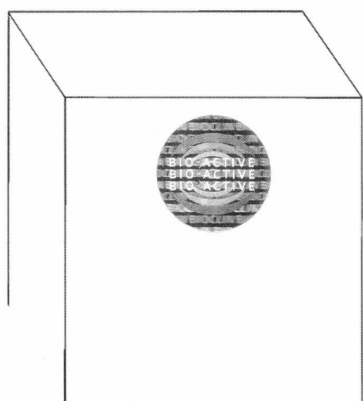
- e) **barva samotná** (barva jako taková zatím v České republice zřejmě registrována není, nicméně jako příklad je možno uvést jednu z nejtypičtějších ochranných známek tohoto druhu, a to známku CTM č. 000031336 – , „čokoláda Milka“),

- f) **čichová** ochranná známka zaregistrovaná jako CTM pod č. 000428870 jako „**THE SMELL OF FRESH CUT GRASS**“. Zde se jedná o vůni čerstvě posekané trávy aplikované na tenisový míček. Tuto známku lze v současnosti považovat za výjimku. Do této chvíle totiž nebylo vyvinuto zařízení, které by bylo schopné objektivně zachytit vůni a zaznamenat ji. Ta je každým člověkem vnímána

subjektivně a není tedy možné stoprocentně říci, jaké má každá jednotlivá vůně parametry. Daný problém je ale již po delší dobu řešen a v současnosti již existuje jakýsi „umělý nos“, prostřednictvím kterého je údajně možno nejen vůni objektivně zachytit, ale ji i dekodovat, a elektronickou formou zaslat komukoli a kamkoli.

g) **zvuková** ochranná známka není též v ČR chráněna s výjimkou notového či jiného zápisu zvuku, který je zachytitelný na papír a tím pádem též chránitelný ochrannou známkou.

g) **holografická** ochranná známka - Co se pak ochranných známek CTM tohoto druhu týče, k dnešnímu dni době bylo podáno již nejméně sedm přihlášek holografických ochranných známek, ale až budoucnost ukáže, zda se ochranná známka holografická stane běžnou realitou. Ze shora uvedených sedmi přihlášek ochranných známek ochranných známek jsou pak již dvě dokonce zapsány. První z nich odborné veřejnosti dozajista známý hologram **VF – VIDEO FUTUR**, OHIMem zaregistrovaný pod č. 002117034 pro francouzského majitele GDS VIDEO (Société Anonyme). Tato známka je zapsána pro třídy 9, 38 a 41 a její popis zní následovně: písmena VF v bílé barvě na modrých koulích, jméno VIDEO FUTUR v modré barvě na černém pozadí. Druhou holografickou známkou Společenství je pak ochranná známka „**BIO ACTIVE**“, č. 001787456, pro svého majitele Bioclin B.V. zapsána pro třídy (3) a (5), tedy pro kosmetické, lékařské a farmaceutické přípravky. popis této známky zní: „... kulovitý hologram umístěný navrchu balení...“ .

(No.: 001787456)

(No.: 00211703)

Význam ochranné známky

Vzhledem k neustále se zvyšující konkurenci a fungujícímu tržnímu hospodářství se význam ochranných známek neustále zvyšuje. Každý podnikatel se snaží si své know-how chránit tak, aby byl co nejlépe odlišitelný od konkurence a zaručil si tak určitou výjimečnost a individualitu. I díky tomu získávají stále více ochranné známky v současnosti na své důležitosti a oprávněnosti a jsou považovány za nejintenzivněji se rozvíjející odvětví průmyslově-právní ochrany.

Význam ochranných známek se zvyšuje nejen pro firmy, ale i u spotřebitelů, předznamenává pro ně záruku určité úrovně kvality. Není již třeba zdůrazňovat, že pokud se spotřebitel, ať už je jím firma nebo obyčejný člověk, zaměří zboží určité značky chráněné ochrannou známkou, neriskuje tím, že by koupil nekvalitní produkt a tím ušetří peníze i čas.

Z toho vyplývá, že pokud si firma na jedné straně trhu vytvoří určitou image a má určitou úroveň produktů, navíc chráněných ochrannou známkou, nutí ji to vyrábět produkty v té nejvyšší možné kvalitě, na straně druhé spotřebitel těchto produktů spoléhá díky ochranné známce na určitou úroveň kvality a spolehlivost pořizovaného výrobku. Pokud bude s výrobkem spokojen, šíří tuto spokojenost po svých známých a rozšiřuje tak firmě okruh nových zákazníků.

5.1.3 Ochrana označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele

Označení původu výrobků je mimo obchodní firmu a ochrannou známkou dalším právem na označení. Je kodifikováno zákonem č. 452/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů a prováděn vyhláškou 243/2002 Sb.

Dle výše zmíněné právní úpravy je označením původu výrobků „zeměpisný název země, oblasti nebo místa, jež se stal obecně známým jako údaj o tom, odkud pochází výrobek, jehož jakost nebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným

prostředím včetně činitelů přírodních nebo lidských.“ Výrobky existují nejen průmyslové, ale i zemědělské a přírodní.

Označení je nejčastěji složeno z názvu určité zeměpisné oblasti a názvu [24]:

- výrobků, na kterých se převážně uplatňuje činitel lidský (např. Karlovarský porcelán)
- výrobků, na kterých se převážně podílí činitelé přírodní (např. Žatecký chmel)
- výrobků, u nichž se spojují činitelé přírodní a lidské (např. Plzeňské pivo)

Označení původu výrobků je chráněno formální a neformální (obecnou) ochranou. Ochrana formální je kodifikována zákonem 452/2001 Sb.

Je důležité poznamenat, že aby bylo možno ať již formální či neformální ochrany využít, je nutné, aby se označení původu vžilo společně s určitým výrobkem a jeho specifickými vlastnostmi.

Neformální ochrany je možné využít tehdy, jestliže označení původu prozatím formální ochranu neužívá a nebylo o ni ani doposud požádáno či z důvodu toho, že pro tuto ochranu nebyly prozatím vytvořeny podmínky.

U zvláštní ochrany existuje registrační princip. Na takovou ochranu má právo na označení původu nárok po zápisu označení původu do rejstříku vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví. Pokud by byla práva k označení původu porušována, lze se domáhat dle § 24 citovaného zákona zakázání takového jednání či odstranění závadného stavu.

Česká republika je jednou z mála zemí, ve které je výše zmíněné označení velmi často používáno. Jako ukázkou je možné zmínit například označení „Jablonecká bižuterie“, „Žatecký chmel“, „Plzeňské pivo“, „Pardubický perník“, „Hořické trubičky“, „Karlovarské lázeňské oplatky“.

Pro toto označení, jak je vidět z výše zmíněných příkladů, je charakteristické spojení vlastností výrobku a oblasti či přesného místa, odkud daný výrobek pochází. Je důležité uvědomit si rozdíl mezi označením původu a označením „made in...“ používaného v zahraničním obchodě pro veškeré zboží pocházející z daného státu aniž by byla brána v potaz souvislost s určitými charakteristickými rysy dané oblasti.

Označení původu, jež jsou díky své kvalitě známa i v zahraničí, mají pro Českou republiku obrovský význam, neboť tím výrazně zlepšují pověst nejen výrobce samotného, ale i republiky, které tak pomáhají nejen v zahraničním, ale i ve vnitřním obchodě.

6 NEKALÁ SOUTĚŽ V OBLASTI ZNÁMKOVÉHO PRÁVA

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, je jedním z charakteristických rysů lidského chování, že člověk je schopen svých cílů v soutěži dosahovat pomocí řady prostředků, které jsou pro něj podle okolností výhodné, a to i za využití různých právních nástrojů. Jedním z těchto nástrojů je i právo známkové, které je v obecném protikladu s právem hospodářské soutěže.

Obecně lze říci, že na známkové právo (a podobně patentové právo) je možno pohlížet jako na *zákonný monopol* svého druhu, který odporuje obecným pravidlům hospodářské soutěže. Proto existuje mezi oběma právními nástroji, tedy právem proti nekalé soutěži a známkovým právem určité napětí, které se objevuje jak v jednotlivých právních normách tak v rozhodnutích příslušných správních orgánů a soudních orgánů, kde se projevují rozdíly a rozpory ve veřejnoprávní a soukromoprávní regulaci. Tento stav je dán dlouhodobým staletými procházejícím vývojem, kdy mezi hybnou intelektuální silou vývoje a zkosnatělými úřady docházelo ke sporům od nepaměti. Soutěživost lidských bytostí a jejich rivalita se projevují i v tom, že různé orgány právní ochrany (nebo různé instance téhož orgánu) dospívají k protichůdným závěrům, i když to vždy nemusí být vždy odůvodněno spravedlností a účelností, když k odchýlnému posouzení mohou vést i věcné a objektivní důvody.

S rozvojem podnikání po roce 1989, kdy došlo k expanzivnímu rozvoji soukromé podnikatelské sféry, se řada soutěžitelů snažila a snaží své zájmy a exkluzivitu označování výrobků a služeb zajistit i pomocí známkové ochrany, a to ne ve všech případech korektním způsobem. Počet každoročně podávaných přihlášek ochranných známek vzrostl mnohonásobně, když v období 1980-1989 bylo podáváno státními podniky cca 500 přihlášek ročně a po r.1990 je toto množství označení přihlašováno měsíčně.

Přehled podávaných přihlášek ochranných známek na ÚPV v letech 1995 – 2004 udává následující tabulka [7].

Tab. 1. Přehled podávaných přihlášek OZ v letech 1995 - 2004

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Přihlášky OZ celkem TM applications total	17 554	16 298	17 720	17 183	18 161	19 455	19 031	17 858	18 617	16 917
Národní přihlášky OZ - domácí přihlašovatelé National TM applications - domestic applicants	8 116	7 121	6 627	6 073	7 379	7 642	8 100	8 114	8 885	9 365
Národní přihlášky OZ - zahraniční přihlašovatelé National TM applications - foreign applicants	2 360	2 521	2 592	2 326	2 341	2 724	1 973	1 804	1 530	1 042
Mezinárodní přihlášky OZ - dle Madridské dohody International TM applications according to the Madrid Agreement	-	-	-	-	-	2 478	1 732	1 480	1 358	1 024

Z těchto podávaných přihlášek je přibližně u 5 – 10 % případů ukončeno řízení s negativním výsledkem přímo v rámci provádění průzkumu zápisuschopnosti, který je prováděn přímo Úřadem, přičemž důvody odmítnutí ochrany jsou taxativně stanoveny zákonem, a to v současné době v § 4 Zákona 441/2003 Sb.

Přehled negativně ukončených řízení o národních přihláškách ochranných známek v letech 1995 – 2004 je uveden v tabulce níže [7].

Tab. 2. Negativně ukončená řízení o národní přihlášce ochranné známky

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Zamítnutí přihlášky / Refusal of application	349	1153	1207	1076	899	886	975	999	873	769
Zastavení řízení / Suspension of procedure	708	1645	838	555	496	541	816	792	722	48
Zastavení řízení z důvodu zpětvzetí Suspension of procedure due to withdrawal	432	510	436	325	286	285	310	271	290	198

Zejména v období let 1990 – 1994, kdy byla v platnosti dřívější zákonná norma, byla patrna snaha různých subjektů si zajistit exkluzivitu pro užívání různých světových značek, které nebyly v ČR známkově chráněny. Stejně tak byla tato snaha vyvíjena při různých privatizacích státních podniků a koncernů, které se buď rozpadaly na menší společnosti a

nebo vůbec zanikaly. Přihlašovaná označení se do rejstříku zapisovala pouze na základě prováděného průzkumu Úřadu průmyslového vlastnictví bez toho, aniž by se mohla technická veřejnost či subjekt, který by se cítil výsledkem řízení poškozen, před zápisem do rejstříku k výsledku průzkumu vyjádřit. Úřad prováděl v souladu s platnými zákonnými ustanoveními pouze průzkum na existenci či neexistenci shodných označení ve stejných známkových třídách výrobků a služeb, a pokud nebyla zjištěna kolize, přihlášky se přímo postupovaly k zápisu do rejstříku. Docházelo tak k situacím, kdy byly pro soukromé osoby zapsány ochranné známky LAURIN & KLEMENT, TOYOTA, PHILIP MORRIS a další, které bylo pak nutno složitým správním řízením vymazávat z rejstříku a nebo se dokonce dožadovat práva soudní cestou. Některé případy budou podrobně komentovány v dalších kapitolách.

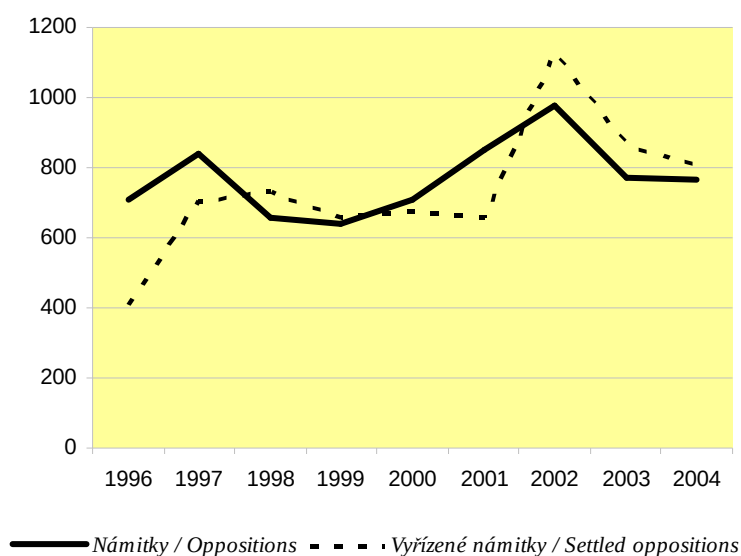
Až do ustanovení Zákona 137/1995 Sb. byl v rámci harmonizace s právem Evropské unie zahrnut institut námitkového řízení, čímž se umožnilo dotčenému subjektu vyjadřovat se v zákonné tříměsíční lhůtě po publikaci přihlášky ve věstníku k výsledku průzkumu a podávat námitky proti zápisům kolizních označení do rejstříku. Přestože v námitkových důvodech (v současné době §7 Zák.441/2003 Sb.) není přímo uváděno nekalosoutěžní jednání, je možno námitky podávat mimo jiné z důvodu zaměnitelné podobnosti se starším známkovým právem a případně i nezapsaným označením, které se dlouhodobým užíváním stalo všeobecně známým a je spojováno s konkrétním subjektem. Zápisem těchto označení by mohlo docházet u spotřebitelů k pravděpodobnosti asociace se staršími právy, bez řádného důvodu by tato označení nepoctivě těžila z dobrého jména starší ochranné známky nebo by jí bylo na újmu.

Námitkové řízení se využívá jak proti přihláškám národních ochranných známek tak proti přihláškám mezinárodních ochranných známek podávaných dle Madridské dohody s designací pro Českou republiku.

Pro informaci jsou pak v tabulkách a grafech níže uvedeny přehledy námitkových řízení v letech 1995 – 2004 [7].

Tab. 3 Námitková řízení u národních OZ

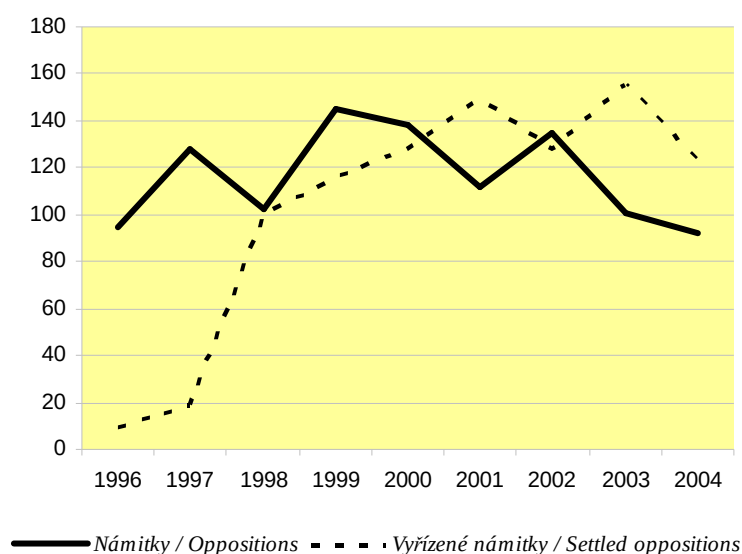
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Námitky / Oppositions	711	838	657	638	710	850	979	770	768
Vyřízené námitky / Settled oppositions	406	704	732	660	675	656	1125	865	811
Případy v řízení k 31. 12. / Pending cases as of 31. 12.	328	462	387	365	400	594	448	353	314

Graf 1. Vývoj námitek u OZ v letech 1996 – 2004

Tab. 4 Námitková řízení u mezinárodních OZ

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Námitky / Oppositions	95	128	102	145	138	112	135	101	92
Vyřízené námitky / Settled oppositions	9	19	100	116	128	149	128	155	123

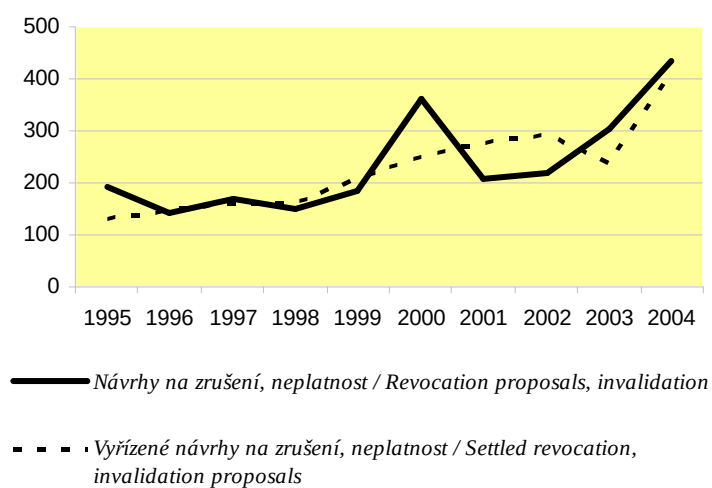

Graf 2. Vývoj námítek u mez. OZ v letech 1996 – 2004

I v případě, že majitel starších práv ze zapsaných či nezapsaných označení nezachytí zveřejnění kolizní přihlášky ochranné známky a tato je zapsána do rejstříku může využít institutu zrušovacího řízení nebo řízení o prohlášení ochranné známky za neplatnou. To, že se těchto prostředků rovněž v hojné míře používá, dokladuje následná tabulka a její grafické zpracování [7].

Tab 5. Zrušovací řízení u ochranných známek a řízení o prohlášení neplatnosti

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Návrhy na zrušení, neplatnost / Revocation proposals, invalidation	194	142	170	149	183	361	208	219	302	434
Vyřízené návrhy na zrušení, neplatnost / Settled revocation, invalidation proposals	132	145	160	160	209	251	277	291	239	407
Případy v řízení k 31. 12. Pending cases as of 31. 12.	185	182	192	181	155	265	196	124	187	196

Graf 3. Zrušovací řízení v letech 1995 – 2004

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 PŘÍKLADY NEKALOSOUTĚŽNÍHO JEDNÁNÍ VE ZNÁMKOVÉM PRÁVU

Přípustnost různých správních a soudních rozhodnutí ve věci stejného označení se prolíná právním řádem již od dob předválečného Československa, když se i v řadě soudobých rozhodnutí vychází z rozhodnutí Nejvyššího soudu, který v rozhodnutí Vážný č.8856 dospěl k závěru, že

„Zápis známky, byť i řádně nabytý, má jen formální ráz a i rozhodnutí o známkovém právu jest jen formální. Výkon tohoto formálního práva se nesmí přičítati zásadě hmotného práva, vyslovené v §1 zákona o nekalé soutěži (generální klauzule o nekalé soutěži) takže ten, kdo jest oprávněný užívati známky smí svého formálního práva v zájmu vyšší materiální spravedlnosti použiti jen v mezích poctivé soutěže a dobrých mravů, nesmí však ho zneužiti k nekalému jednání a k poškození hmotného práva“.

Obdobně rozhodoval předválečný Nejvyšší soud i v dalších věcech (Vážný č.10 521 a 11 397), kde vyslovil, že

„Právo známkové musí být vykládáno tak, aby se nikdy neocitlo v rozporu s principem soutěžní slušnosti“.

Z tohoto judikátu vycházelo i rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jako soudu odvolacího ve věci sp.zn. 3 Cmo 1446/94-26 ze dne 12.6.1995¹, kde se posuzovala oprávněnost vydání předběžného opatření ve sporu ochranných známek **ČEZ x EČEZ**, a kde soud konstatoval, že

¹ Rozhodnutí a výpisy jsou přílohou č. 1 - 4 této práce (pozn. aut.)

„Užití zapsané ochranné známky může být jednáním proti dobrým mravům soutěže a tedy jednáním nekalé soutěže, proti kterému se dotčený má právo bránit, a to za podmínek uvedených v ust. §74 o.s.ř. i vydáním předběžného opatření.

Celý text odůvodnění tohoto rozhodnutí je uveden v příloze této práce, jejíž součástí jsou i výpisy ochranných známek, které byly předmětem sporu.

Je pak tedy možno obecně konstatovat, že „stav, kdy ochranná známka řádně (podle známkového zákona) zaregistrovaná příslušným správním orgánem, je později soudem shledána jako nekalosoutěžní, nepřispívá k právní jistotě.“ [2] Je pak možno zaregistrovat stále se zvyšující množství právních sporů v této oblasti, jejichž výsledky pak mohou vyvolávat pochybnosti a diskuse o úrovni a objektivitě vydávaných rozhodnutí ať správního či soudního orgánu.

Jiný příklad nekalosoutěžního jednání ve známkovém právu je možno uvést na případě správního rozhodnutí Úřadu ve věci OZ 45094-71 ze dne 31.1.1978², jímž byla zamítnuta přihláška ochranné známky **KOH-I-NOOR** pro výrobky: vína, lihoviny (nápoje), likéry a koktejly tř. 33 z důvodu klamavosti.

V důvodech rozhodnutí se uvádělo, že ochranná známka KOH-I-NOOR je zapsána pro národní podnik KOH-I-NOOR, tužkárna L. and C. Hardtmuth, České Budějovice, pod číslem 113346 a prioritou od 12. 11. 1894 pro zboží třídy 16 mezinárodního třídění. „Tato známka je chráněna ve většině zemí světa, jak mezinárodními tak národními zápisy. Jelikož se jedná o známku starou a tradiční, se široce založenou ochranou, zejména pak trvale a hojně užívanou, lze ji pokládat za známku světové pověsti. Tato známka se vžíla ve světovém rozsahu do té míry, že se stala pojmem všeobecně známým pro výrobky, pro něž se užívá. Její pouhé užití vyvolává u spotřebitele všeobecnou představu výrobků vynikajících vlastností a jakosti. V důsledku toho přihlášená ochranná známka může způsobit klamání veřejnosti co do původu zboží, a to i přesto, že je přihlášena pro jiný druh zboží. Lze proto u ní uplatnit ustanovení článku 6 quinquies odst. B bod 3 PUÚ, týkající se klamání veřejnosti.“ Právní věta publikovaného rozhodnutí pak zní: „Označení shodné

² Výpisy OZ jsou přílohou č. 5 a 6 této práce (pozn. aut.)

s ochrannou známkou světové pověsti, zapsanou pro jiného podnikatele, může způsobit klamání veřejnosti co do původu zboží i přesto, že je přihlášena pro jiný druh zboží, a proto nemá zápisnou způsobilost.“

V rámci hodnocení tohoto rozhodnutí lze konstatovat, že Úřad zřejmě přihlédl ke znění „Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví“, označované jako TRIPS, v jejímž článku 16, odst.3 se praví : „Článek 6 *bis* Pařížské úmluvy (1967) se použije *mutatis mutandis* na zboží a služby, které nejsou podobné těm, pro které byla známka zapsána, za předpokladu, že užívání této ochranné známky ve vztahu k tomuto zboží nebo službám by ukazovalo na vztah mezi tímto zbožím nebo službami a majitelem zapsané ochranné známky a za předpokladu, že zájmy majitele zapsané ochranné známky by pravděpodobně takovým užíváním byly poškozeny“. Zjednodušeně vyjádřeno to pak znamená, že ochranná známka shodná nebo zaměnitelně podobná s označením všeobecně známým je vyloučena ze zápisu do rejstříku.

Dalším mediálně známým příkladem nekalosoutěžního jednání v oblasti ochranných známek, který měl personální dopady až na vládní úrovni, bylo výmazové řízení ochranné známky vedené u Úřadu pod č.spisu 70130-92 **TOYOTA** pro šicí stroje³. V důvodech rozhodnutí z 21. 2. 1996 se uvádí, že označení TOYOTA je součástí obchodního jména navrhovatele výmazu – japonské firmy TOYOTA MOTOR CORPORATION, která je známá výrobou kvalitních automobilů a která má v České republice zapsanu ochrannou známku č. 160133 o názvu TOYOTA pro motorová vozidla a jejich součásti (tato známka byla také dne 13. 1. 1995 Úřadem prohlášena za proslulou podle ustanovení § 18 dříve platného zákona o ochranných známkách č. 174/1988 Sb.).

V řízení o výmazu ochranné známky TOYOTA č. 171781 pro šicí stroje dospěl Úřad k závěru, že „užívání označení TOYOTA jinou osobou působí na spotřebitele dojmem, že uživatel je ve spojení s japonskou firmou TOYOTA MOTOR CORPORATION a že výrobky takto označené pocházejí z téhož výrobního pramene, čímž může u spotřebitele dojít k omylu o skutečném původu výrobku“.

³ Rozhodnutí a výpisy OZ jsou přílohou č. 7, 8 a 9 této práce (pozn. aut.)

V důvodech rozhodnutí se odmítá argument majitele ochranné známky č. 171781, že „v rejstříku ochranných známek je zapsána řada totožných ochranných známek různých majitelů zapsaných pro různé druhy výrobků“. Úřad k tomu uvádí, že „teto skutečnosti se nelze dovolávat v konkrétním řízení o výmazu ochranné známky z rejstříku, neboť Úřad je povinen při řízení o každé přihlášce zvážit všechny okolnosti případu“... mj. „s ohledem na ustanovení mezinárodních smluv v oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem“. Zvlášť významná je pak následující věta širšího dosahu: *„Ze známkoprávního hlediska je proto nutno odmítnout jakákoliv obecná tvrzení, z nichž by bylo nutno dovodit, že každé označení shodné se zapsanou ochrannou známkou je bez dalšího schopné zápisu, jestliže se přihlašuje pro odlišné zboží“.*

Dalším rozhodnutím Úřadu ze dne 11. 4. 1997 byla z rejstříku ochranných známek vymazána ochranná známka **JAGUAR** č. 183746 přihlášená 22. 9. 1994 a zapsaná 28. 3. 1995 jako známka kombinovaná pro šicí stroje pro domácnost, řemeslo a průmysl, pletací stroje. Návrh na její výmaz byl odůvodněn kolizí s všeobecně známou ochrannou známkou JAGUAR, jež byla registrována v České republice ve slovní formě pod č. 168106 a 184603 a rovněž v kombinované i obrazové formě. V rozhodnutí⁴ se uvádí, že „dlouhodobým užíváním tohoto označení pro vysoce kvalitní motorová vozidla, a rovněž jeho širokou propagací, mj. i formou účasti v automobilových závodech, dosáhl navrhovatel toho, že označení JAGUAR získalo nade vší pochybnost charakter ochranné známky všeobecně známé, a to i na území České republiky. O této skutečnosti svědčí i pravidelný výskyt ochranné známky JAGUAR v přehledech nejznámějších ochranných známek zpracovávaných na základě průzkumů veřejného mínění“.

⁴ Rozhodnutí a výpis OZ jsou přílohou č. 10 a 11 této práce (pozn. aut.)

ZÁVĚR

Tématem této práce byla problematika hospodářské soutěže a její ochrana na území ČR, zejména v oblasti známkového práva.

Autor provedl rozbor základních právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže a nekalé soutěže, věnoval se porovnávání obou pojmů a poukázal na jejich společné a rozdílné znaky, když zdůraznil zejména rozdílnost v nahlížení na hospodářskou soutěž a nekalosoutěžní jednání v oblasti známkového práva především z pohledů dvou ústředních orgánů státní správy, a to Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Úřadu průmyslového vlastnictví.

Z rozboru příslušných ustanovení obou srovnávaných předpisů, tedy Zákona na ochranu hospodářské soutěže a Obchodního zákoníku, z pohledu známkového práva vyplynuly v obecnosti značné rozdíly v nahlížení na tuto problematiku z hlediska soutěžního práva, když první z nich má funkci v podstatě regulační a druhý naopak zajišťuje ochranu monopolu na užívání známkově chráněných označení. Je však nutno zdůraznit, že jak v rámci národního zákonodárství tak v rámci legislativy Evropské unie jsou tyto rozdílné pohledy akceptovány, když jsou brány v úvahu oprávněné požadavky soutěžitelů na nutnost existence exklusivní ochrany v označování jejich výrobků a služeb před zneužitím v rámci nekalé soutěže.

Z prostudovaných odborných pramenů lze říci, že dle názorů odborné veřejnosti jsou národní zákonné normy v této oblasti v současné době plně harmonizovány s právem Evropské unie a je možno je plně využívat k ochraně práv soutěžitelů. Druhou kapitolou je pak otázka dosažení skutečné vymahatelnosti práva, která je závislá na činnosti justice, která zejména v oblasti nekalosoutěžních sporů či jiných sporů v oblasti hospodářské soutěže neřeší záležitosti operativně ale s prodlevou několika let, což se pak v řadě případů májí účinkem.

Jedním z řešení by bylo ustavení specializovaných soudů, jak je to běžné v jiných zemích EU, jejichž zřízení již dlouhá léta odborná veřejnost žádá. Jedinou reálnou cestou, jak si zajistit ochranu svých práv před nekalosoutěžním jednáním konkurence, je využívání služeb patentových a známkových zástupců nebo specializovaných advokátních kanceláří, jejichž pomocí již byla úspěšně vyřešena řada sporů. Tyto specialisty je pak výhodné využívat nejen pro sporná řízení ale rovněž při zajišťování vlastních obchodních

aktivit, zejména pak při prověřování, zda při uvádění nových výrobků na trh nejsou porušována známková či jiná průmyslová práva. V posledních letech je pak stále více využívána součinnost s orgány Celní správy, kterým byly přijetím nových zákonů po vstupu České republiky do EU značně rozšířeny jejich pravomoci v potírání nekalosoutěžního jednání či porušování autorských a jim podobných práv.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 1. vydání.* Praha : C. H. Beck, 1996, ISBN 80-7179-064-8
- [2] HAJN, P. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži.* Brno : MU Brno, 2000, ISBN 80-210-2282-5
- [3] Zákon 513/1991 Sb., ÚZ č. 441, Jiří Motloch-Sagit, Ostrava, 2004, ISBN 80-7208-434-8
- [4] Zákon 441/2003 Sb., ÚZ č. 402, Jiří Motloch-Sagit, Ostrava, 2004, ISBN 80-7208-398-8
- [5] JAKL, L. A KOL. *Ochranné známky a označení původu.* Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 1997
- [6] JAKL, L. *Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví.* Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 1999,
- [7] KOLEKTIV ÚPV, *Ročenka ÚPV ČR 2004*, Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2004
- [8] KOPECKÁ, S. *Ochrana průmyslového vlastnictví v Evropské unii.* Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2000, ISBN 80-7282-010-9
- [9] DOLEŽALOVÁ, H. *Soutěžní právo ES a duševní vlastnictví.* Seminář Sedmihorky 3.5.2005
- [10] MUNKOVÁ, J. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže, Komentář,* Praha : C.H.Beck 1994, ISBN 80-7049-083-7

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Vývoj námitek u OZ v letech 1996 – 2004

Graf 2. Vývoj námitek u mez. OZ v letech 1996 – 2004

Graf 3. Zrušovací řízení v letech 1995 – 2004

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Přehled podávaných přihlášek OZ v letech 1995 - 2004

Tab. 2. Negativně ukončená řízení o národní přihlášce ochranné známky

Tab. 3. Námitková řízení u národních OZ

Tab. 4. Námitková řízení u mezinárodních OZ

Tab 5. Zrušovací řízení u ochranných známek a řízení o prohlášení neplatnosti

SEZNAM PŘÍLOH

- P I. Soudní rozhodnutí **ČEZ x EČEZ** (3 Cmo 1446/94)
- P II. Výpis OZ č. 200831
- P III. Výpis OZ č.176347
- P IV. Výpis OZ č.176348
- P V. Výpis OZ č. 113346
- P VI. Výpis POZ O-45094
- P VII. Rozhodnutí ÚPV ve věci O-70130
- P VIII. Výpis OZ č. 160133
- P IX. Výpis OZ č. 171781
- P X. Rozhodnutí ÚPV ve věci O-72215
- P XI. Výpis POZ č. O-72215